LITERATURA STRAINA

ALFRED TENNYSON

Odă la moartea ducelui de Wellington *)

(1852)

Traducere de AL. IACOBESCU

I

Să'nmormântăm pe ducele cel mare
Cu plânsul care 'ngroapă-un împărat;
Să'nmormântăm pe ducele cel mare
In hohotul acestui neam temut
Ce-şi plânge-amar conducătorii lui.
Războinici duc la groapă pe războinic.
Castelul şi oraşul sunt pustii.

II

Unde 'ngropăm pe-acel pe care-l plângem?
Aci, sub valul tunător al Londrei,
Ca glasul celor pentru cari munci
Şi pasul celor pentru cari luptă
De-apururi să răsune 'n preajma lui.

III

Purtați cu jale doliul, mai încet,
Căci doliul azi e'ntins pe'ntreaga fire;
Cortegiul lung mai lung să se strecoare,
Mulțimea să sporească 'n juru-i, imnul
Să-şi tremure durerea... Cel din urmă
Engles nemuritor, e în sicriu...

IV

O, plângeți, căci e poate cel din urmă.
Trecutul spune cât a fost de mare
Nu va mai sta privind spre trecători,
Cu mâna la chipiu în colțul străzii.
Oracolul politic azi e mort...
O, plângeți un erou neliniştit,
Războinic, om de Stat, cuceritor
Cum lumea nu 'ntâlneşte deseori;
Un om a cărui taimă sta de veghe,
Ori când departe de deşertăciune,
Cel mai de sus prin cumpătarea lui,
Cuminte 'n staturi, mare prin războiu.
Un căpitan viteaz al vremei sale,
Bogat prin tot ce-i dăruia simțirea
Şi, cum ades nu sunt decât cei mari,
Sublim prin cea mai nobilă purtare
O, păr albit, de toți privit în lume,
O, glas izvorător de adevăruri,
O, pumn de fier ce veşnic sta de pază, —
Te prăbuşeşti puternic turn menit
Să 'nfrunți în patru părți furtuna vremii!
Aşa tu cel pe care-l plângem azi
Se stinse toată jertfa vieții lui.
Ne părăseşte 'nvingătorul lumii.

V

Vai, totul s'a sfârşit, s'a dărâmat.
Tu, Anglie, să mulțumeşti Acelui
Ce ți l-a dat cum dă în lume toate.
Să sune toate clopotele lumii!
Să mulțumeşti acelui ce dă toate:
Redă țărânii ce de ea-ți fu dat.
Sub cruce grea de aur ce-şi aruncă
Sclipirea peste fluviu şi cetate,
De-apururi se va odihni
Alături de 'nțelepți şi de puternici.
Să sune toate clopotele lumii!
Poporul stă nedumerit, privind
Spre cerul negru tras de cai în dolu,
Când strălucesc blasoanele pe giulgiul
Ce 'nvălue cortegiul funerar.
Să sune toate clopotele lumii!...
Dar glas mai trist va răsuna în inimi
Şi-un imn de doliu va pluti sub bolta
Bisericii cu cruce grea de aur.
Vesteşte glas de tunuri moartea lui,
Un glas pe care-ades l-a cunoscut.
Căci deseori, sub alte zări, urechia
De căpitan căta prin glas de tunet
Cuvântul sorții, şoaptele izbândei,
Inmormântat în urlete prelungi,
De pază'n cinstea regelui şi a țării.

Dar urletul era o tristă veste
Trimisă aşupritorilor; prin ea
Isi cată astăzi numele purtat
Departe de ocară, totdeauna
Acelaş în răsplată şi mustrări
Ca om stăpân pe sine 'n clipe mari.
O, muză, țara mea, acestui nume
Ce va străbate'n vremuri viitoare,
Desfăşurați-i larg un câmp de glorii.
Deschideți căi de cântece sonore!

VI

„Cine-i acel ce-mi turbură odihna
Inconjurat de preoți şi soldați
Şi vine 'n glas de trâmbiți, când poporul
Il plânge ca pe-un drept sou pe-un erou?
Stăpânitor al mării, pe pământ
Fii mare cum ai fost şi tu pe ape.
Ai fost iubit, viteaz între viteji,
Tu cel mai jalnic marinar din lume.
Acum în glas de cloopote şi trâmbiți
Se-ajunge un erou între soldați.
A stăpânit pământul prin curaj,
Cum tu cândva erai stăpân pe mări.
Duşmanii lui erau şi-ai tăi; prin luptă
El ne-a păstrat deplină libertatea.
Primeşte-l dar cum se cuvine;
E vrednic de păreri de rău şi vrednic
Să fie pus alăturea de tine.
E cel mai nobil fiu al țării noastre,
Acel ce, într'o sută de războaie
N'a risipit o puşcă englezească;
Acel ce pe tărâmuri depărtate
C'un pâlc de luptători a fost în stare
Să nimicească oşti nenumărate.

Sub alte zări, în vremile din urmă,
In jurul Lisabonei îngrozite
Isi ridicase turn de apărare
Cum gândul său din vreme plănuise
Şi-aci cu 'ntreaga oaste sta la pândă
Eşind ca trăznetul din ascunziş
Ca numele-i să crească zi cu zi,
Svârlind în țară trupele franceze,
Cu gând astfel să potopească Franța,
Când peste culmi sburau în stoluri şoimi
Pe vârf de pini în munții Pirinei,
Prin văi şi povârnişuri urmăreşti
De glas de corn şi glasuri omeneşti,
De tunete şi troznete de puşti,
Când Anglia îşi risipea duşmanii.
Căci iată care fu sfârşitul luptei.
Dar vulturul se ridică din nou
Intunecând sub aripi Europa,
Lătrând cumplit spre fiecare tron
Când cel pornit spre tronul datoriei
Zvârli din slavă pe jăfuitor.
O, zi de-asalturi desnădăjduite.
Se risipeau ca spuma escadroane
Ce-şi încărcau avutul pe catâri;
Porneau să sune trâmbiți prusiene
Şi cerul sfâşiat, posomorât,
Se'nvestmântase 'n raze de lumină
Când noi i-am smuls din calea nimicirii.
Ce mare a fost oşteanul care'n luptă
Ne-a arătat cât poate suferi
Un suflet omenesc în cataclismul
Ce-a frământat pământul Waterloo!
O, marinar puternic, bun şi blând
Ca el departe de zădărnicie, —
Tu ce ne-ai dat o insulă de-argint
Şi-ai fost stăpân pe Baltica şi Nil,
De mai străbate încă pân'la tine
Ceva din tot ce-ascunde lumea noastră,
De-ți mai surâde dragostea de țară,
O, bucură-te că-ți va fi alături.
Căci peste veacuri glasul unui neam,
Cântarea 'nsuflețirei unui neam,
Ecoul măreției omeneşti
Şi veselia neamului întreg,
La sărbători, la jocuri şi petreceri
Vor pomeni pe cel mai bun ostaş.
Pe-un mare căpitan, al cărui nume
Va fi cinstit de-apururi, printre noi.

VII

Da, glasul unui neam. Aceiaşi sântem,
Deşi îşi uită visul de mărire
Atâția, pretutindeni, rătăciți
De-avântul nestatornic al mulțimii
Şi forța care-ajută răzvrătirii.
Dar slavă celui ce-a făcut din noi
O insulă şi-a rătăcit Bretonii
Pe mări în prada vântului şi-a ploii.
Avem un glas; putem plăti cu el
Păreri de rău, iubire şi respect
Acelor ce ne-au apărat moşia.
Păstrează'o, Doamne, liberă de-apururi:
Cârmuitori, păziți această țară
Ce-i sufletul şi ochiul Europei,
Păziți sămânța libertății noastre
Svârlită 'ntre popor şi tronu-i vechiu,
Căci libertatea e-un isvor de cinste
Ce'ntunecă mânia regilor.
Păzind-o pregătiți scăparea lumii;
O viață nouă va cădea din slavă
Pe chinuri în țărâna prăbuşite
Călăuzind spre adâncă 'nțelepciune
Mulțimea rătăcită, până 'n ziua
Când va gândi cuminte, când dreptatea
Va 'mpodobi un cap încoronat.
Nu 'nchideți ochii 'n oarbe 'ncredințări.
Să v'amintiți tot ce v'a spus când-va
Căci el v'a spus s'aveți în pază țara.
Se sfarmă tunurile 'n fața mării;
Tăcut e glasul lui în statul nostru;
Oricare ar fi furtuna ce-amenință
Cu trăznet de-ar veni, va fi zădarnic.
Şi cine-a fost acel ce v'a vorbit.
N'a vrut să fie robul unei clipe,
El care-a pus un preț pe adevăr
Şi n'a nesocotit eternitatea;
N'a luat în samă valul de mânie
De sus pornind spre lumea zgomotoasă.
Viața lui fu muncă, iar cuvântul
Ințelepciune smulsă din viață;
El n'a vorbit pe sama unui duşman.
Optzeci de erni au fost mustrări în lumea
Acelor ce nesocotiră dreptul:
Alfred spunea de-apururi adevărul,
Căci l-a iubit prea bunul nostru duce...
Prin amintirea lui va fi lumină;
Ocările nu-l vor mânji nicicând.

VIII.

Biruitor în lupte glorioase
E, 'nmormântat cu glorie de-ai săi
Inconjurat de-o lume de războinici.
El din a cărui mâni întinse veşnic
A risipit lumini de stele cinstea
Şi soarta nestârşita-i dărnicie.
Da, poate fi de cinste 'mpovărat
Acel ce nu şi-a cântărit mărirea
Ci s'a gândit să folosească țării.
Căci n'a vorbit istoria în treacăt
De calea datoriei care duce
Spre drumul gloriei adevărate.
Acel ce pleacă fără altă grijă
Decât de-a face bine şi învață
Să-şi stăpânească dragostea de sine
Cu mult înainte de-a'şi ajunge ținta
Din mărăcine va culege floarea
De purpura ce'n roşu învestmântă
Bogatele grădini de trandafiri.
Nu, n'a vorbit istoria în treacăt
De calea datoriei care duce
Spre drumul gloriei adevărate:
Acel ce la porunca lui se pleacă
Şi'nsuflețit prin noapte-şi taie cale
Cu inima, cu mâna şi genunchii,
Pe drumuri lungi, spre-o rază de lumină
Şi-ajuns pe culmi atinge biruința, —
Va şti că—acest urcuş pe calea grea
A datoriei l-a îndrumat spre locul
De-asupra căruia e Dumnezeu.
Pe-un câmp de raze, soarele şi luna,
Aşa a fost eroul mort acum:
El şi-a 'mplinit menirea. Dar cât timp
Pământului va fi stăpân şi 'n lume
Va mai străbate neamul omenesc,
Intreaga pildă-a vieții lui de muncă
Va stăpâni pământurile toate,
Va inspira soldatului credință
Şi bărbăție omului politic,
Iar mai târziu, în orişicare țară,
Pe culmile istoriei, mărirea,
Va isvorî din calea datoriei.
Atunci căminuri ce vor fi scăpate
Prin pilda lui de noapte şi ocară,
La sărbători, la jocuri şi petreceri
Vor pomeni cu cinste peste veacuri
Când vor sclipi lumini peste oraşe,
Pe-acest erou învestmântat în fier
Şi preamărindu-i numele vor spune
Că veşnică-i e pilda printre noi.

IX

Da, gloria-i va fi cândva cântată
De-o gură care încă nu-i creiată
Când noi vom fi de-apururi sub pământ.
Intr'adevăr e azi o zi de doliu;
Il plângem pe bătrânul care ieri
Juca voios copiii pe genunchi.
O, e o zi de doliu 'n care-l plângem
Pe-acel al cărui braț şi-a cărui minte
Au stăpânit o clipă Europa.
Al nostru-i plânsul, dar a lui mândria.
Simțirea care-ades întrece omul
Va trebui să ne cuprindă 'n fața
Priveliştei ce-o dă 'ngroparea lui.
Iubim pe cel ce pleacă dintre noi;
Ne stăpânim cuvântul şgomotos,
Zadarnic despre lupte şi tumultul
Atâtor amintiri, în umilința
Ce 'mbracă măreția unui templu;
Il venerăm şi 'n vreme ce-ascultăm
Cum urcă 'n sbor spre veşnicie valul
Cântărilor de aur ca o mare,
Mai sus se 'naltă inima şi gândul
Şi-atunci ne părăseşte îndoiala
Că pentru 'n om atât de-adevărat
A fost în lume-o altă datorie
De împlinit, cu mult mai însemnată,
Decât aceea dela Waterloo...
Şi numele-i cât lumea va trăi...
Căci vremea poate prăbuşi colina,
Sau poate-ascunde 'n ape țărmi de fluvii
Clădind mereu sau prăbuşind de-apururi,
Când sorii se rostogolesc în spații
Şi-o lume cu puteri deosebite
Ascunde 'n haos vieți necunoscute, —
Dar peste veacuri sufletul e totul.
Prin Dumnezeu şi oameni care au
Ceva din El, ne-am făurit credința...
Tăcere!.. In auzul lumii 'ntregi
Suspină cel mai jalnic marş funebru!
Mulțimea 'n doliu, plânge 'n suspine.
De om e 'ntredeschisă 'ntunecimea
Şi muritorul se afundă 'n ea.
Țărâna se amestecă 'n țărână,
Cenuşa în cenuşă va pieri:
E mort cel ce a fost atât de mare.
De-apururi... Dar nimic nu-l va lipsi
De gloria ce-a fost a lui în viață;
Şi pare că de-acum e mult mai sus,
Purtând cunună mult mai luminoasă
Ca cea ce-i fu de oameni împletită.
O, nu vorbiți de glorie; lăsați
Să cadă în pulbere deşertăciunea.
Inchideți-l în vechia catedrală,
Păzit de Dumnezeu, cu Crist alături.

Traducere de AL. IACOBESCU

*) Din volumul „Idilele Regelui", ce se afla în presă.

Rabindranath Tagore

Din „Petale pe cenuşe"

M'am deşteptat în dimineața aceea, scumpă tovarăşe a călătoriei mele, la zgomotul bărcei tale care părăsea țărmul; noi am răspuns semnalului pe care ni-l trimetea valurile şi te-am întrebat: „Rodul nădejdei noastre se va coace el în insula ce se află dincolo de zările albastre?"

Tăcerea surâsului tău a căzut pe întrebarea mea ca tăcerea soarelui pe mare.

Zilele trecură, rând pe rând, printre furtuni şi momente de linişte.

Vânturile mari se potoleau pentru o clipă şi valurile gemeau. Te-am întrebat: „Calea somnului se găseşte ea pe undeva dincolo de rugul de cenuşe stinsă a zilei dispărute?"

Tu numi-ai răspuns; numai ochii ți-au strălucit ca fâşiile de nouri purpurii din asfințit.

Astăseară chipul tău apare din întuneric; părul tău bătut de vânt îmi atinge obrazul şi'mi îmbălsămează tristețea. Incerc să prind o cută din haina-ți şi întreb: „Există oare, dincolo de nemărginire, tovarăşe scumpă a călătoriei mele, o grădină a morților unde cântecele mele vor înflori în tăcerea ta?"

Tu surâzi şi surâsul tău străluceşte ca nimbul de aur al stelelor în miez de noapte.

II.

Dragoste, tu ai colorat gândurile şi visurile mele cu cele din urmă lumini ale gloriei tale; tu ai schimbat cu totul viața mea prin frumusețea apropiată a morții mele. După cum soarele în asfințit ne lasă să întrezărim paradisul, tot astfel tu ai schimbat durerea mea într'un extaz suprem.

Prin vraja ta, dragoste, viața şi moartea au devenit pentru mine o nesfârşită minune.

VI.

Eram unul lângă altul când Primăvara a bătut la uşa noastră strigând: Lăsați-mă să intru! Ea ne aducea tainele şoptite ale veseliei ei, fiorul nouilor lăstari!

Eu îmi vedeam de gândurile mele, şi tu depănai... Primăvara se depărtă şi deodată o văzurăm pierind cu cei din urmă trandafiri.

Acum, când tu nu mai eşti aici, Iubito, Primăvara bate şi tot mai spune: Lasă-mă să intru! Ea îmi aduce freamătul frunzelor uscate, ecoul unui uguit de porumbel.

Stau la fereastră şi alături de mine o fantomă, fiica viselor triste... Şi pentru Primăvara care nu mai are să-mi aducă decât dureri ascunse, toate porțile sunt deschise!

XV.

Ea m'a părăsit la ceasul când noaptea se risipeşte.

Sufletul meu îşi căuta consolarea la gândul că totul este nimicnicie.

„Şi cu toate acestea, ziceam, numele acesta scris care este al ei, acest evantai de foi de palmier, brodat în mătase purpurie de mâinile ei, nu sunt ele oare lucruri reale?

Ca un copil neliniştit care îşi supără propria-i mamă eu răsturnam totul în mine şi în afară de mine şi murmuram plin de ciudă: „Lumea noastră e o lume de trădare!"

Dar din cerul plin de stele coborî o dojană; o voce spunea la urechea mea: „Nerecunoscător, învață de umple golul pe care l-am lăsat, prin amintirea vie a trecerei mele".

XXIX.

Dă-mi suprema împărtăşanie a dragostei—aceasta e rugăciunea mea — împărtăşania care mă va lăsa să vorbesc, să lucrez, să sufer după voința Ta, şi să părăsesc totul pentru ca eu însumi să nu fiu părăsit.

Intăreşte-mă în pericole, cinsteşte-mă cu suferința ajută-mă să străbat căile grele ale jertfei de toate zilele.

Dă-mi suprema încredere a dragostei — aceasta este rugăciunea mea — încredere în viața care disprețuieşte moartea, care schimbă slăbiciunea în putere şi înfrângerea în victorie.

Inaltă-mă aşa ca demnitatea mea primind ocara să-i fie ruşine de a o mai da înapoi.

XXX.

Mă simțeam obosit fiindcă umblasem tot timpul zilei. Şi atunci mi-am întors privirea spre curtea Ta regală încă depărtată.

Noaptea cădea. Eram pătruns de dor. Şi toate cuvintele cântecelor mele erau pătrunse de durere, căci cântecile mele erau chiar el însetate, o Iubitul meu, Mult Iubitul meu, Alesul meu!

Când ora s'a pierdut în întunecime mâna Ta lăsă cadă sceptrul ca să ia o harpă şi să-i atingă coardele inima mea palpita, o Iubitul meu, Mult Iubitul meu, Alesul meu.

Dar cari sunt brațele cari mă înlănțuesc? Voi pă ceeace trebue să părăsesc; ceeace trebue să port purta. Să fiu lăsat numai să vin lângă Tine, O Iubitul meu, Mult Iubitul meu, Alesul meu!

Coboară câte odată de pe tronul Tău şi vino printre plăcerile şi durerile noastre; ascunde-te în toate formele în toate bucuriile, în dragostea şi în sufletul meu — şi cântă acolo! O Iubitul meu, Mult Iubitul meu, Alesul meu.

Trad. GEORGE ULIERU